

Estratègia d'inclusió per a persones que exerceixen la venda irregular al carrer a Barcelona

Barcelona, 30 de novembre de 2015

Contingut

0. Introducció	4
I. Antecedents	4
II. Caracterització de la problemàtica.....	5
III. Accions de govern desenvolupades	8
IV. Enfocament de la problemàtica per part del govern.....	9
V. Organització	10
VI. Línies de treball.....	10
Àmbit social:.....	10
Recursos socials:.....	11
Estrangeria:	11
Formació i ocupació	11
Àmbit Comerç:	12
Àmbit Espai Públic i seguretat:.....	13
VII. Pressupost	15
VIII. Calendari	16
Annex. Conclusions Estudi Fenomen de la venda ambulant a la ciutat de Barcelona.	17
Annex 2. Procediment accés a la regularització.....	22

0. Introducció

L'objectiu d'aquest document és plantejar una estratègia per a la resolució dels problemes associats des de fa anys a la venda irregular al carrer a la ciutat de Barcelona. Entenent que aquests problemes s'han d'abordar des d'una perspectiva social i participativa, presentem un paquet d'actuacions a desenvolupar de manera coordinada per minimitzar els conflictes i millorar les opcions d'inclusió de les persones que es dediquen a la venda irregular a l'espai públic per necessitat.

Cal aclarir prèviament aquests punts:

- a) No es tracta sols de dissenyar actuacions a curt termini per resoldre el conflicte dels "manters" d'aquest estiu sinó de plantejar una estratègia a mig i llarg termini;
- b) Tant la diagnosi prèvia que també es presenta en aquest document com les mesures proposades tenen en compte no sols els col·lectius citats sinó d'altres implicats: comerciants, Guàrdia Urbana, persones usuàries de l'espai públic, etc.;
- c) El lideratge de l'Àrea de Drets Socials ha de garantir la transversalitat del disseny i la implantació de l'estratègia i la participació dels col·lectius interessats.

La present estratègia es concretarà abans del **30 de novembre en una mesura de govern** amb el pressupost i la calendarització corresponents per tal de poder incloure l'estratègia al PAM i al pressupost de l'any 2016.

I. Antecedents

El fenomen de la venda irregular al carrer no és nou a la ciutat. En els últims anys, principalment durant l'època d'estiu i com a conseqüència dels efectes de la crisi, ha ressorgit el comerç conegut popularment com a "Top Manta". La gran afluència de vianants, sobretot turistes, per certes vies de la ciutat incrementa la possibilitat del negoci i, per tant, hi ha carrers especialment atractius pels col·lectius que es dediquen a la venda ambulat irregular. Per aquest motiu la seva concentració és en aquests indrets. A aquest fet es suma l'augment de presència policial en les estacions de trens de poblacions properes a Barcelona, la qual impedeix que els venedors s'instal·lin en poblacions que en anys previs havien constituït espais de venda ambulat. Aquests venedors es desplacen fins a Barcelona on no resulta viable vigilar totes les vies d'accés a la ciutat.

Bona part de les persones que es dediquen a la venda irregular al carrer han arribat a l'Estat espanyol entre el 2008 i el 2011. Tot i no disposar de permisos de residència i de treball, tenien un "coixí" de rebuda format per altres joves senegalesos amb ocupació i papers i capacitat de donar-los suport a l'hora de buscar-se la vida. En els darrers anys, aquest "coixí" s'ha debilitat substancialment degut a la crisi econòmica. Les sortides de supervivència pels nouvinguts i pels que estaven a Catalunya (amb millor o pitjor situació) passa per la recollida de ferralla, el "Top Manta" o altres activitats irregulars.

La concentració del comerç "Top Manta" Ciutat Vella i carrers de l'Eixample com Passeig de Gràcia juntament amb l'aparició, cada vegada més acusada, de productes falsificats, ha provocat un augment de les tensions entre els botiguers i els manters, així com amb els serveis

de seguretat de la ciutat. També cal apuntar certa dificultat en la convivència amb els vianants, donada la sobreocupació de la via pública que representa la seva presència en alguns carrers. Existeixen diferents col·lectius de venda irregular, amb diferents productes, dinàmiques, orígens i maneres de procedir. Aquesta estratègia aborda les problemàtiques associades al col·lectiu de "Top Manta". La irregularitat d'aquesta activitat rau en el fet de vendre productes falsificats, en un espai no autoritzat per a fer-ho (via pública) i sense declaració a hisenda de l'activitat, ni els permisos preceptius per portar a terme una activitat comercial.

Si bé en termes absoluts el volum comercial no és molt rellevant respecte al volum global del comerç de la ciutat (el comerç equival a l'11,4% del PIB de la ciutat, 6536 M€ de VAB) aquesta activitat genera un greuge comparatiu i una afectació econòmica significativa en els casos en que es fa una competència directa o es dificulta l'activitat comercial per l'ús inadequat de l'espai públic.

Malgrat que existeix un conflicte en els usos de l'espai públic, la problemàtica no s'ha d'abordar des de estratègies punitives sinó que cal tenir un enfocament més global, partint de la constatació de que aquesta problemàtica no és exclusiva de Barcelona, que existeix a moltes ciutats del món i especialment aquelles amb gran afluència de turistes i que es veu potenciada per les situacions d'exclusió social i per les dificultats d'inserció laboral d'una part dels habitants de la ciutat.

Els maners són homes joves, en plenes facultats, que busquen fonts d'ingressos que els permetin la supervivència i l'enviament de recursos a la seva família. No entra en el seu projecte migratori el retorn a curt o mig termini. La criminalització de la venda aprofundeix en la seva situació d'exclusió i d'immersió en economies marginals.

A més l'entrada en vigor del nou codi penal ha tipificat com a delictes la venda de productes falsificats ¹. Una conseqüència important és que persones condemnades per delictes veuran impossibilitat el seu procés de regularització.

La problemàtica, però, té origen, no només en el fet de la venda ambulant irregular, sinó que implica altres àmbits com ara la llei d'estrangeria (molts dels venedors no tenen permís de residència o de treball), l'atur, la venda de productes falsificats, l'ocupació sense llicència de la via pública, els fluxos migratoris i la falta de competència municipal per a la regulació d'aquest fenomen.

Com s'ha dit la problemàtica de la venda irregular en l'espai públic de Barcelona **és una circumstància que es dona especialment cada estiu des de fa uns quants anys**. Al llarg d'aquests anys s'ha produït situacions de molta tensió on en el procés de control de la venda irregular s'han produït ferits per caigudes indesitjades tant de venedors, com de ciutadans

¹ *Art (274.2.) Será castigado con las penas de seis meses a tres años de prisión el que, con fines industriales o comerciales, sin consentimiento del titular de un derecho de propiedad industrial registrado conforme a la legislación de marcas y con conocimiento del registro, ofrezca, distribuya o comercialice al por menor, o preste servicios o desarrolle actividades, que incorporen un signo distintivo idéntico o confundible con aquél, cuando se trate de los mismos o similares productos, servicios o actividades para los que el derecho de propiedad industrial se encuentre registrado.*

En concret, l'estiu del 2014 es van fer reunions entre els màxims comandaments de la GU, representants dels manters i l'ACRS (Associació catalana de residents Senegalesos) per evitar accidents en les persecucions i garantir la seguretat de tercer implicats.

Arran de la manifestació de tensió entre comerciants i manters en determinats carrers del centre de la ciutat de Barcelona durant aquest estiu, la Regidoria de Ciutat Vella va emprendre algunes accions per abordar la problemàtica de forma integral, escoltant als diferents actors implicats, i buscant solucions que, més enllà d'abordar el conflicte puntual, donin alternatives a mig i llarg termini per a la resolució definitiva d'aquesta problemàtica.

La mort d'un venedor ambulat a Salou a principis d'Agost, ha contribuït a incrementar la tensió dels col·lectius senegalesos a Barcelona.

II. Caracterització de la problemàtica

- La GUB afirma que en els darrers mesos ha hagut un canvi en l'actitud dels venedors ambulants irregulars cap a un més gran desafiament vers l'autoritat.
- Els venedors manifesten haver identificat canvis en la manera d'actuar de la GUB en els darrers mesos. Afirmen que se'ls requisa la recaptació i només una petita part del material, o que alguns agents tendeixen a buscar el contacte físic.
- Tot sembla indicar que aquest estiu hi ha hagut un augment de persones dedicades a la venda irregular als carrers de la ciutat pels motius indicats més a dalt.- S'ha detectat que prop del 30% viuen a Ciutat Vella (fet novedós respecte a temporades anteriors) i que ha provocat un capacitat d'operar més intensa.
- Un impàs en el pressupost va provocar un desequilibri entre les hores extres necessitades per cobrir tot el servei de GUB i el pressupost designat per poder cobrir-les durant unes setmanes posteriors a l'arribada del nou govern (actualment aquesta bossa d'hores extres està desbloquejada).
- Per part del sector comerciant manifesta que aquest any no s'havia notat un augment de la presència de manters fins a les vacances de setmana santa, moment a partir del qual aquesta activitat va créixer sensiblement. Es manifesta que mai s'havia vist tanta presència com la d'aquest any i es té la sensació que algunes de les persones que exerceixen la venda irregular no tenen por davant la policia i que aquesta no els persegueix igual.
- No és un col·lectiu homogeni, tot i que identificat en la seva majoria. Es calcula que hi ha uns 400 venedors a tota la ciutat en època estival (incloent totes les modalitats de venda irregular al carrer).
- El problema principal és la falta de treball i la situació administrativa irregular. Per poder regularitzar a una persona el factor clau és una oferta de treball d'un any, haver residit permanentment durant 3 anys no disposar d'antecedents penals, etc. (Veure annex 2).

- És molt difícil regularitzar la situació i aconseguir el permís de treball. Cal distingir per tant, entre els venedors que es troben en situació regular (o en disposició d'aconseguir els permisos) i els que no. Segons la diagnosi realitzada pel SGC hi ha un 66% en situació irregular.
- Amb la diagnosi del Servei de Gestió de Conflictes i, posteriorment durant l'estiu, s'ha constatat que no estaven organitzats i que tot i comptant amb portaveus, aquests no es reconeixen com a representants del col·lectiu. Tenen els seus mecanisme informals de comunicació i suport, però no pertanyen a cap màfia. Ells mateixos compren de forma legal els productes que posteriorment venen. En les darreres setmanes ha nascut un "sindicat" que pretén representar els interessos dels venedors africans. Es tracta d'un procés d'auto-organització incipient que caldrà seguir.
- Els venedors amb els que s'ha parlat en qualitat d'interlocutors del col·lectiu mostren voluntat de col·laborar però es manifesta una certa desconfiança ja que des del 2008 hi ha hagut un diàleg intermitent amb l'Ajuntament però que mai s'ha acabat concretant en res. Demanen una voluntat clara per a impulsar un procés amb l'administració abans de crear falses expectatives entre els venedors.

Finalment, durant el primer trimestre de 2015 l'equip de gestió de conflictes va dur a terme un estudi sistemàtic sobre la venda irregular al carrer a la ciutat de Barcelona poden entrevistar i parlar amb 210 persones del total de les 349 que s'estima que duen a terme aquesta activitat.

A continuació s'exposen les principals conclusions que poden servir a mode de diagnòstic de la situació:

El fenomen de la venda irregular als carrers de la ciutat de Barcelona resta vinculat a les **zones d'influència turística**, amb una elevada circulació de vianants. Barcelona, amb una presència continuada de turisme genera les condicions òptimes per a esdevenir un mercat d'àmplies possibilitats, un pol d'atracció per la presència del **venedors irregulars**.

Barcelona, **ciutat d'arribada i acollida de persones nouvingudes d'altres països**, concentra un elevat percentatge de **població adulta indocumentada** sense possibilitats de regularitzar la seva situació documental, com a mínim durant els **3 primers anys d'empadronament**. La venda ambulants proveeix dels **ingressos econòmics mínims** per a satisfer les necessitats bàsiques individuals.

El producte de venda es caracteritza pel seu **baix cost/qualitat**, possibilitant la seva compra per part d'un ampli perfil de compradors, sense un determinat poder adquisitiu. Existeix una **accessibilitat del producte tant pel preu com per la proximitat**.

El **principal** tipologia de **clients** del venedors ambulants son **els turistes** i visitants de pas de la ciutat.

No es detecta (ni es recull de les verbalitzacions de les persones contactades) una **estructura de xarxa jerarquizada i/o presència de màfies**. Existeix una **organització per a cada territori** que permet, entre d'altres, la detecció/vigilància vers la presència de Cossos de Seguretat que possibiliti el desplaçament puntual del

territori sense una pèrdua del material i/o sent sancionats; mecanismes d'autoajuda i protecció dels membres del col·lectiu, com en el d'incorporació a la venda.

Segons reporten els propis venedors, **l'adquisició dels productes**, a excepció de les llaunes de cervesa, es realitza majoritàriament al **polígon industrial de Badalona Sud** (sector *Granland*) del municipi de Badalona.

A nivell de concentració de venedors ambulants, des del SGC es detecta la **presència intensiva del fenomen** als Districtes de Ciutat Vella (La Rambla i el Maremàgnun), Sants – Montjuïc (vinculat als espectacles de les Fonts de Montjuïc i les actuacions musicals programades a l'Anella Olímpica) i Gràcia (conjunt del Parc Güell). Respecte els Districtes d'Eixample i Sant Martí, destaca la presència del *Mercat de la misèria*, a la zona d'influència de la Fira de Bellcaire.

Des dels **establiments comercials** contactats **NO** es defineix als venedors ambulants com a un col·lectiu conflictiu. Traslladen discursos de demanda d'actuacions efectives per part de l'Administració i dels Cossos de Seguretat que possibilitin la no presència de venedors en relació a evitar una possible competència deslleial i de *mala imatge* de la ciutat.

NO s'identifica un protocol d'actuació comú per part de GUB amb els venedors irregulars i per al conjunt de territoris. La **presència intensiva de GUB**, amb actuacions directes vers el col·lectiu, genera un **desplaçament del fenomen** a espais propers sense presència policial.

Respecte l'impacte de les **sancions econòmiques**, més enllà del condicionant que pot implicar en possibles processos de regularització individual, des de **l'Institut d'Hisenda Municipal** es situa un percentatge de cobrament baix (**0,6%**). Paral·lelament, es produeix un increment del número de sancions durant els últims anys, no actuant la sanció com a element de dissuasió ni recaptatori.

Un espai d'especial tractament són les instal·lacions del **Metro** i les dinàmiques vinculades a determinades estacions (Catalunya, Liceu i/o Drassanes). Des del col·lectiu s'interpreten els interiors de les estacions, andanes, vestíbuls i accessos exteriors com a **espais de seguretat** on, per una banda, la **GUB** no realitzarà actuacions i, per altra banda, es troben pròxims als espais públics on pretenen realitzar la venda quan la no estada de Cossos de seguretat ho permet.

Per últim, respecte l'accés i vinculació del col·lectiu a **Serveis i recursos municipals**, **NO existeix** un ús informatiu/atenció social d'aquests a l'arribada a la ciutat i/o durant els primers anys, quan no es poden iniciar processos documentals, fora el requeriment de l'empadronament.

III. Accions de govern desenvolupades

A continuació es detallen les **accions i acords liderats pel Districte Ciutat Vella** i el **Comissionat de Seguretat**, Amadeu Recasens, a la primera part de l'estiu i per **la Tinença d'Alcaldia de Drets Socials** a partir de finals d'agost.

A l'arribada del nou govern, des de la Regidoria de Ciutat Vella es va treballar per entrar en contacte amb el col·lectiu per tal de treballar conjuntament una sortida des d'una perspectiva laboral, i social. Fruit de la primera reunió l'1 de juliol de 2015, en què van participar tècnics del districte de Ciutat Vella, Guàrdia Urbana, 6 venedors, representants de l'associació senegalesa, el cap de gabinet de la segona tinença d'alcaldia, de la regidoria d'economia i la regidora de Ciutat Vella, es van iniciar diverses vies de treball.

S'han realitzat diverses accions per tal de poder posar en marxa un pla de treball que permeti cercar una sortida social i laboral a les persones que practiquen la venda irregular al carrer, així com també s'han realitzat diverses accions per contenir el fenomen.

- Dues reunions de treball amb membres de la comunitat senegalesa i venedors al mes de juliol. A la segona reunió va assistir també SOS Racisme. Fruit d'aquestes reunions l'associació senegalesa va presentar una proposta de projecte al govern per tal de proporcionar formació i assessorament a les persones, orientat a tornar a guanyar autonomia per tal de reconduir el seu procés migratori, i garantir una inserció social. El projecte també inclou l'elaboració d'un anàlisi del fenomen per tal de dissenyar solucions que donin resposta al col·lectiu, ja que es tracta d'un col·lectiu amb una població no fixa.
- Una primera taula de treball interna de l'Ajuntament per abordar la problemàtica, en la que es va acordar que la Regidoria d'Ocupació, Empresa i Turisme i Innovació social treballarien en una proposta de Pla d'ocupació tenint en compte les diferents situacions administratives del col·lectiu
- A partir del setembre es va constituir una taula tècnica transversal liderada per la Segona Tinença d'Alcaldia i que s'ha reunit en tres ocasions. Compta amb la participació de la Gerència d'Acció Social i professionals de diferents dispositius de serveis socials, el Districte de Ciutat Vella, la Comissionada d'Immigració, el Comissionat d'Economia Social i Solidària, Barcelona Activa i el Comissionat de Seguretat.
- Reunió del Primer Tinent d'Alcaldia, Gerardo Pisarello, el Tercer Tinent d'Alcaldia, Jaume Asens, la Regidora de Ciutat Vella, Gala Pin, el Comissionat de Seguretat, Amadeu Recasens, el cap de la Guàrdia urbana, Evelio Vázquez, el cap de les USP, Sr. Royuela, i l'intendent en funcions de Ciutat Vella, Benito Granados en què es van abordar les indicacions d'actuació a Guàrdia urbana, així com possibles vies de coordinació amb Mossos d'Esquadra, i es va reforçar el missatge de suport cap al cos, sobre tot, en aquelles ocasions en què es puguin veure agredits per estar exercint el seu treball.
- Tres reunions amb interlocutors del col·lectiu de maners, membres de l'Associació Catalana de Residents Senegalesos i de la Coordinadora d'Associacions Senegaleses de Catalunya, i els col·lectius de suport als venedors per tal de transmetre la necessitat d'abordar una línia de treball amb perspectiva social i buscar maneres d'evitar situacions de violència contra els agents de la Guàrdia Urbana.

- S'ha realitzat un treball exploratori amb el Comissionat d'Economia Social i Solidària per valorar la viabilitat d'un projecte cooperatiu que serveixi per vincular a una part del col·lectiu i per cercar sortides laborals i socials regularitzades.
- Reunió de treball del comissionat de Seguretat amb els caps del cos de Guàrdia Urbana per tal de dissenyar un protocol d'actuació respecte al top manta.
- Estudi comparat internacional sobre estratègies de gestió de la venda irregular al carrer (París, Roma, Berlín, Nova York, Vancouver, Los Ángeles, Portland, Seattle). Realitzat per l'equip d'investigació de Barcelona Activa.
- 2 reunions amb organitzacions de comerciants de la ciutat liderades pel Comissionat de Comerç i, posteriorment, pel Regidor d'Ocupació, Empresa i Turisme i establiment d'un espai de diàleg periòdic.

IV. Enfocament de la problemàtica

Punt de partida:

Es tracta d'un fenomen que necessita d'un nou enfocament ampli per poder ser abordat i requereix d'una anàlisi que permeti donar solucions als col·lectius afectats garantint el dret a la subsistència de tots. S'ha de tenir present que el fenomen té implicacions que van més enllà de l'àmbit municipal i que parteixen de la mateixa legislació d'estrangeria; no obstant això, es considera necessari tenir:

- Un **enfocament social i laboral** del problema
- Un **protocol d'actuació de Guàrdia Urbana** i reforçar la seva presència en aquells espais que poden suposar major perjudici al comerç i al vianant.
- Una **implicació del col·lectiu a l'hora de cercar una sortida sostenible** que permeti la garantia dels drets fonamentals per aquelles persones que es veuen obligades a sobreviure amb la venda irregular.

V. Organització

El lideratge polític d'aquestes accions corresponen a la 2ª TA de Drets Socials, Laia Ortiz, i l'execució de les accions que se'n derivin seran liderades per la Gerència de Drets Socials.

El pla comptarà amb la participació de la Regidoria d'Ocupació, la Comissionada d'Immigració, el Comissionat de Comerç, el Comissionat d'Economia Social i Cooperativa.

El lideratge del pla d'actuació, de caire social, requereix coordinació constant amb el Comissionat de Seguretat i amb la GUB.

- **Constitució d'una Taula de Ciutat per l'abordatge de la venda irregular al carrer** que sigui l'espai principal de trobada entre els agents socials implicats i/o afectats pel fenomen.

Es comptaria amb la representació de:

- Tots els Grups Municipals
 - 2a Tinença d'Alcaldia
 - Consell Econòmic i Social
 - Consell de Ciutat
 - Consell d'Immigració
 - Consell de Benestar Social
 - Representants de les organitzacions de comerciants
 - FAVB
 - Representants dels venedors irregulars
 - Entitats de drets humans
 - Il·lustre Col·legi d'Advocats de Barcelona
 - Comissionada d'Immigració
 - Regidor de comerç i ocupació
 - Comissionat de Seguretat
 - Sindicatura de Greuges
- **Constitució d'una Mesa Tècnica transversal de l'Ajuntament de Barcelona** composta per representants de la Regidoria d'Ocupació, Empresa i Turisme, l'Àrea de Drets Socials, el comissionat d'Economia Cooperativa, Social i Solidària, Direcció de Comerç, Direcció de Turisme, representants de la Guàrdia Urbana i el Districte de Ciutat Vella i altres districtes afectats (Eixample Gràcia...). S'hi podran incorporar altres actors institucionals implicats com per exemple l'Autoritat Portuària o TMB.
 - Es deixa oberta la possibilitat d'establir espais de treball bilaterals per tractar temes i inquietuds específiques dels actors socials.

VI. Línies de treball

Àmbit social:²

Pla integral de cara al col·lectiu que ha de comptar amb la seva participació Detecció de necessitats per part del col·lectiu, entre d'altre accions:

Aquest pla integral contemplarà:

Recursos socials:

- Pla d'**acompanyament** per part de serveis socials juntament amb la comunitat Senegalesa, per aquelles persones que es troben en situació irregular
- Accés a **empadronament**, per als que visquin a Barcelona i no estiguin empadronats.
- Accés als serveis de **salut**.
- Accés als **recursos socials bàsics**.
- Accés als **recursos de cobertura de necessitats alimentaries, allotjament temporal**, recursos de **pobresa energètica**, etc., si s'escau.
- Creació d'un **circuit que permeti la inclusió** de les persones que s'incorporin al col·lectiu del top manta.
- Estudi de les possibilitats de **reconeixement de la formació professional i/o acadèmica en origen**.
- Vetllar pel compliment dels acords a través de la **figura de mediadors** de la **pròpia comunitat i de l'Ajuntament**.

Estrangeria:

- **Estudi de la situació legal de les persones que vulguin adherir-se.** Acompanyament en possibles processos de regularització d'acord a la llei d'estrangeria.
- **Cerca de possibles ofertes de treball amb durada mínima d'un any** per a facilitar el procés de regularització d'acord a la llei d'estrangeria.
- **Cerca d'ofertes** de treball per a les persones que exerceixen la venda irregular al carrer i vulguin deixar aquesta activitat i estiguin **en situació regular**.

² Important explicar que les accions d'inserció social, s'adrecen als venedors irregulars que resideixin a la ciutat de Barcelona. També cal remarcar que existeixen altres perfils de venedors irregulars més enllà de senegalesos i subsahariana susceptibles d'acollir-se a les accions de caire social.

Formació i ocupació

Itineraris de formació i inserció. **En funció de les diferents realitats del col·lectiu, es proposen accions professionalitzadores:**

- **Programes mixtes de treball i formació* (amb contractació de 12 mesos de durada)** en què participin aquelles persones en situació irregular, però que són regularitzables si compleixen algunes condicionants. En aquest sentit, s'està iniciant la identificació de potencialitats per a la inserció laboral en diferents sectors: comerç, hosteleria i restauració, dinamització comunitària...
- **Programes mixtes de treball i formació* (amb contractació de 6 mesos de durada)** en què participin aquelles persones residents amb permís de treball, sempre i quan siguin derivades a través del Servei d'Ocupació de Catalunya.
- **Formació** per aquelles persones en situació irregular, i **formació en habilitats bàsiques** (llengua, etc, que són clau per a un millor futur laboral)
- Estudi de la possibilitat de crear una **sortida d'auto ocupació**. Cal tenir en compte però, que les **propostes han d'anar sempre de la mà de la pròpia comunitat** i que es definiran al llarg del procés³.
- Desenvolupar un **projecte cooperatiu** que pugui donar resposta diverses necessitats d'una part dels venedors de manera col·lectiva⁴. Aquest projecte cooperatiu no es restringiria únicament al terreny de l'auto-ocupació sinó que buscaria donar resposta a les necessitats de regularització, accés a l'habitatge, cobertura de les necessitats bàsiques i formació.
- Possibilitat de portar a terme **processos d'inclusió laboral en els mercats de marxants**, sigui com a venedors ambulants legals o com a treballadors d'altres venedors o com a personal de suport en els mercats de la ciutat⁵.

**Els Programes mixtes de treball i formació, coneguts com a Plans d'Ocupació, són Polítiques Actives d'Ocupació que tenen per a finalitat augmentar l'ocupabilitat dels seus beneficiaris i beneficiaries mitjançant un itinerari mixt de formació i treball.*

Amb els Plans d'Ocupació no es crea ocupació estable: són programes que permeten adquirir (o tornar a utilitzar) competències laborals a col·lectius amb especials dificultats d'accés al mercat de treball. Alhora, permeten dur a terme projectes d'interès col·lectiu.

La contractació sempre es complementa amb itineraris de formació de tipus tècnico-professionalitzadora i itineraris de capacitatció per a la recerca de feina.

³ Diversos experts alerten, no obstant, del perill de treballar en una solució que apunti només a "regularitzar algun tipus de mercat". La venda ambulant suposa un esglaó en l'ascensor social dels migrants que arriben. Regular l'activitat sense contemplar que l'arribada de migrants continuarà produint-se pot tenir efectes contraproductius a mig termini, ja que pot impedir que els nouvinguts tinguin possibilitat d'ascendir socialment

⁴ La proposta metodològica per a la construcció d'un projecte cooperatiu d'auto-ocupació ha estat elaborada pel Comissionat d'Economia Social i Solidària i Labcoop i requereix una dinamització comunitària que s'haurà de coordinar amb la resta d'accions que s'emprenguin.

⁵ En aquest punt s'hauria de comptar amb els coneixements si la col·laboració de la Unió de Venedors Ambulants i UVAMercats-catalans, que han portat a terme experiències exitoses en el mateix sentit.

Els Plans d'Ocupació complementen, no substitueixen llocs de treball d'estructura; per aquest motiu s'han de vincular a projectes concrets (normalment de durada de sis mesos, o en aquest cas, excepcionalment, de 12 mesos, per facilitar la obtenció del permís de treball).

La definició dels projectes sempre s'ha de fer en col·laboració amb l'operador municipal (Districte o Àrea) promotor del mateix, que serà el coordinador de l'equip de Plans d'ocupació assignats.

En aquest sentit es proposa la realització de 10 programes d'aquest tipus com a pilot inicial per a 10 persones del col·lectiu que es trobin en situació irregular però que són regularitzables si compleixen els següents requisits:

- *Haver residit més de 3 anys al país;*
- *No tenir antecedents penals al país d'origen ni aquí;*
- *Disposar d'una oferta de treball de mínim 1 any.*

D'acord amb els recursos argumentats i atenent a les diferents situacions es plantegen diferents itineraris d'inclusió i acompanyament, focalitzant l'atenció i els recursos en les persones residents a Barcelona:

- Itineraris possibles per a persones en situació irregular:
 - o Acompanyament en la regularització a través de l'OPAI o el SAIER si la persona disposa de mitjans o d'ofertes laborals de tercers.
 - o Itinerari formatiu-ocupacional individual: Incorporació a un programa mixt de formació i treball de 12 mesos. Aquests itineraris comporten la signatura d'un contracte laboral i la possibilitat de regularitzar la situació administrativa.
 - o Incorporació en projecte cooperatiu que proporcionï opcions d'auto-ocupació i que permeti fer efectiu un contracte d'un any que faciliti la regularització administrativa.
- Itineraris possibles per a persones en situació regular:
 - o Itinerari formatiu-ocupacional individual: Incorporació a un programa mixt de formació i treball de 6 mesos. Les persones han de ser derivades a través del Servei d'Ocupació de Catalunya. S'establiran mecanismes d'acompanyament social per garantir la seva inscripció al SOC i per accedir als mateixos serveis que la resta de persones en situació de desocupació de la ciutat.
 - o Incorporació en projecte cooperatiu que proporcionï opcions d'auto-ocupació.

Per iniciar el treball d'identificació de necessitats i potencialitats i per establir els vincles necessaris amb els serveis socials municipals ja es compta amb mediadors comunitaris treballant amb el col·lectiu.

Àmbit Comerç:

- **Estudi de la possibilitat de reconversió d'alguns maners en venedors ambulants legals** en llocs en els mercats de marxants existents a la ciutat. Es podria crear una bossa de treball en els venedors ambulants dels mercats de marxants de Catalunya i les associacions poguessin oferir llocs de treball als maners.

- Creació d'una **taula de diàleg amb les organitzacions de comerciants** de la ciutat per tal de recollir aportacions i fer-les partícips de les estratègies d'abordatge.
- Establiment de **línies de diàleg amb comerciants directament afectats** que no formin part d'organitzacions.
- Realitzar una **campanya informativa amb les autoritats portuàries a turistes i creueristes** en que es comuniqui que la compra de productes a venedors irregulars és causa de sanció administrativa.

Àmbit Espai Públic i seguretat:

Si bé en aquest document es detalla l'estratègia d'inclusió social adreçada a les persones que exerceixen la venda irregular al carrer, a continuació es descriuen les accions acordades en matèria d'espai públic i seguretat, que es portaran a terme seguint les directrius del Comissionat de Seguretat:

- Manteniment d'una significativa presència preventiva de la Guàrdia Urbana en espais d'actuació preferent que, per la seva singularitat i importància estratègica, requereixen d'una presència policial intensiva (especial importància als principals eixos comercials).
- Entrada en vigor de l'Ordre de Servei revisada de la Guàrdia Urbana, anomenada "Operació Victor Alfa", en substitució de la vigent Ordre de Servei anomenada "Operació Mestral". Aquesta ordre de servei ha estat pactada amb els tres sindicats amb representació a la GU (SAPOL, CCOO i UGT).
 - Pretén prioritzar la seguretat dels ciutadans/es i dels agents, i maximitzar les garanties de seguretat de tota intervenció.
 - Les premisses d'intervenció es basen en els principis d'oportunitat, proporcionalitat i congruència, per tal de garantir l'ús de l'espai públic i la convivència.
 - Es defineix una gradació progressiva de les actuacions policials en diferents escenaris i una seqüència d'intervenció programada en funció de la seva problemàtica i possible conflictivitat, a més del dimensionament del dispositiu pel que fa als recursos operatius.
 - Contempla dues fases segons l'afluència de venedors i tres nivells d'actuació: un de preventiu, un front a possibles conflictes lleus i un tercer nivell quan hi ha risc imminent.
- S'establiran i revisaran protocols d'actuació en aquesta matèria amb altres cossos policials competents en el control del fenomen i es programaran accions coordinades amb aquests altres cossos policials.

- S'adaptarà el dispositiu i els seus recursos de manera dinàmica, en funció de l'evolució del fenomen i de la seva afectació al comerç i en l'ús de l'espai públic.

Treball transversal i interadministratiu:

- Estudiar la creació i promoció d'un espai a la ciutat de Barcelona (Mercat Social), que combini l'activitat comercial amb venda de productes legals, el foment de l'emprenedoria i el cooperativisme en els àmbits artístic, cultural, gastronòmic, comerç just, de disseny i artesania, en règim de concessió per a persones en risc d'exclusió, el teixit associatiu, els projectes d'emprenedoria en els àmbits citats i el jovent; així com espais per a la realització d'arts escèniques i musicals no professionals. Tot això amb titularitat de llicències municipals
- Promoure la coordinació de les accions previstes en el Pla amb aquells ajuntaments propers que també visquin el fenomen
- Promoure una intervenció integral i coordinada des del món local, la Generalitat de Catalunya i l'estat
- Instar a la Generalitat de Catalunya i l'estat a impedir i perseguir la venda de productes il·legals en els magatzems que tenim identificats, així com l'entrada de mercaderia il·legal al Port de Barcelona

VII. Pressupost

	2015	2016	2017	2018	Total
Reforç de dispositius existents					0,00
Reforç del SAIER		20000	20000	20000	60.000,00
Programes formació treball					0,00
Projecte pilot. 10 programes mixtes de formació i treball de 12 mesos	0,00	224.000,00	0,00	0,00	224.000,00
20 programes mixtes de formació i treball de 12 mesos	0,00	224.000,00	224.000,00	0,00	448.000,00
15 programes mixtes de formació i treball de 6 mesos	0,00	84.000,00	84.000,00	0,00	168.000,00
Estudis i suport extern					
Estudi de necessitats i dinamització del vincle amb accions d'inclusió	10.980,00	0,00	0,00	0,00	10.980,00
Total	10.980,00	552.000,00	328.000,00	20.000,00	910.980,00

Estimació de costos del projecte cooperatiu

Recollint les aportacions de diferents actors socials de la ciutat i d'alguns dels grups municipals s'ha realitzat un estudi de viabilitat d'un projecte cooperatiu per a l'auto-ocupació i la provisió de serveis que està pendent de valoració.

	2015	2016	2017	2018	Total
Projecte cooperatiu					
Projecte cooperatiu (segons proposta Labcoop 15 persones ateses al primer any, +5 al segon, +5 al tercer)	0,00	349.373,00	226.637,00	260.727,00	836.737,00

VIII. Calendari

	2015	2016		2017		2018	
	2n semestre	1r semestre	2n semestre	1r semestre	2n semestre	1r semestre	2n semestre
Accions pròpies de l'estratègia d'inclusió							
Revisió dels mecanismes d'acompanyament en els processos de regularització							
Estudi de necessitats i dinamització del vincle amb accions d'inclusió							
Estudi de viabilitat d'un projecte cooperatiu							
Projecte pilot: 10 programes mixtes de formació i treball de 12 mesos en dinamització comunitària.							
20 programes mixtes de formació i treball de 12 mesos							
15 programes mixtes de formació i treball de 6 mesos							
Creació i desenvolupament d'un projecte cooperatiu							
Estudi i desenvolupament d'accions d'inclusió en aliança amb altres actors socials i empresarials							
Seguiment tècnic, coordinació dels dispositius municipals i centralització d'informació							
Altres accions							
Promoure la coordinació interadministrativa i establir vies de col·laboració amb la Generalitat i l'Administració de l'Estat							
Promoure la coordinació i col·laboració intermunicipal							
Seguiment del procés per part de la Taula de Ciutat							

Annex. Conclusions Estudi Fenomen de la venda ambulant a la ciutat de Barcelona.

Venda ambulant: antecedents

Des del **Servei de Gestió de Conflictos** (SGC) a demanda de la **Primera Tinença d'Alcaldia**, es realitza una intervenció de **Diagnosi Social** respecte el fenomen de la **venda irregular als carrers de la ciutat de Barcelona** (02/02/15 al 23/03/15 de **553h**), en horaris d'intervenció situats entre les 08h i les 07h, de dilluns a diumenge, en les següents localitzacions de 5 Districtes.

Ciutat Vella: La Rambla, plaça Reial, Portal de l'Àngel, plaça de la Catedral, plaça del Portal de la Pau, Moll Drassanes, Rambla de Mar, plaça de l'Odissea, passeig d'Ítaca, plaça de l'Ictíneo, passeig Colom, Palau de Mar (Moll del Dipòsit), plaça Pau Vila, passeig del Born, Parc de la Ciutadella i c/Trelawny.

Eixample: plaça Catalunya, Passeig de Gràcia i entorns de Temple de la Sagrada Família. A demanda de l'Intendent de GUB (UTE2), s'inclouen els entorns de la Fira de Bellcaire.

Sants – Montjuïc: Fonts de Montjuïc, Mirador de l'Alcalde i barri del Poble Sec (Avinguda Paral·lel, entre els carrers de Nou de la Rambla i plaça Ocellets).

Gràcia: Parc Güell i les places de la Vila de Gràcia (Sol, Revolució, Virreina i Diamant).

Sant Martí: Zona d'oci nocturn del Poblenou (c/Almogàvers i entorns).

Per a l'abordatge i categorització del fenomen, des del SGC s'estableixen **3 perfils de venedors irregulars**: persones indo-asiàtiques amb **venda de souvenirs** en zones turístiques, persones indo-asiàtiques amb venda de **llaunes de cervesa** en zones d'oci nocturn i persones subsaharianes amb venda de **productes d'imitació i/o falsificats**.

Al conjunt de territoris es detecta fins a **349 venedors irregulars**, contactant amb **213** d'aquests (**206 homes i 7 dones**), dels quals **73** de productes d'imitació i/o falsificats.

Per tal de complementar la informació en relació a l'impacte a nivell comunitari, es contacte amb **70 establiments comercials** als territoris amb presència del col·lectiu.

Des del SGC es mantenen coordinacions amb **2 entitats representatives dels col·lectius** :

Des de l'Associació Catalana de Residents Senegalesos (ACRS) es descriu la venda irregular al carrer com a un **fenomen cronificat** a Barcelona i a d'altres municipis de Catalunya, facilitat per la presència de turisme i trets culturals d'una part del col·lectiu. La majoria de persones es troben en **situació irregular** i realitzen la venda irregular com a mitjà de subsistència. La concentració al Districte de Ciutat Vella es relaciona amb la possibilitat de venda i com a mecanisme de protecció davant d'actuacions policials.

Desmenteixen l'estructura de xarxes organitzades però sí situen dinàmiques i relacions d'autoajuda.

Per altra banda, des de l'Associació de Treballadors Paquistanesos de Catalunya (ATPCAT) descriuen una **experiència negativa** del treball conjunt realitzat amb l'Administració respecte a la venda irregular al carrer. **Es nega l'existència de xarxes organitzades** o estructurades de venedors ambulants ja que es realitza l'activitat individualment, tot i que es reconeix les relacions d'ajuda mútua. La **justificació** de l'activitat es vincula a la manca d'alternatives laborals, requerint processos de capacitat i posterior inserció laboral.

➤ **Persones d'origen subsaharià amb venda de productes d'imitació i/o falsificats**

- S'identifica diferents indicadors de perfil:

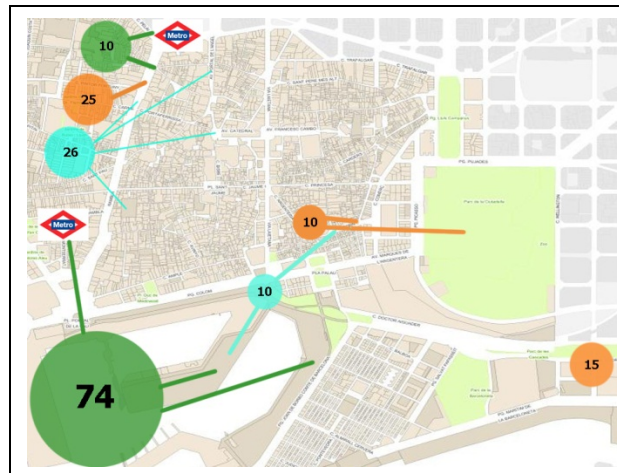
- El 95% és d'origen senegalès.

- El **66%** dels venedors verbalitzen trobar-se en **situació irregular** sense tenir una perspectiva a curt/mig termini de poder iniciar processos de regularització.
- Respecte al grau de vinculació amb **recursos d'atenció social** de la ciutat, el **52%** verbalitza haver mantingut contacte puntual i, concretament, el **24%** al SAIER i el **13%** amb algun Centre de Serveis Socials.
- La **vinculació** a la ciutat representada amb el **84%** de persones residents al municipi, es caracteritza per una concentració als Districtes de Sant Martí (**39%**) i Ciutat Vella (**26%**). El **94%** de persones que asseguren viure a Barcelona, verbalitzen trobar-se **empadronades** actualment.
- El **38%** del col·lectiu es troba en situació de mantenir **familiars a càrrec** al país d'origen i, per tant, realitzar enviaments econòmics habituals.
- En relació a la **temporalitat** a la ciutat, s'observa una estada de llarg recorregut donat que el **47%** fa més de 5 anys que hi resideix. A nivell d'expectatives de futur, el **33%** es planteja iniciar processos **d'arrelament social** per realitzar altres activitats laborals.

- Respecte al desenvolupament de l'activitat es recull:

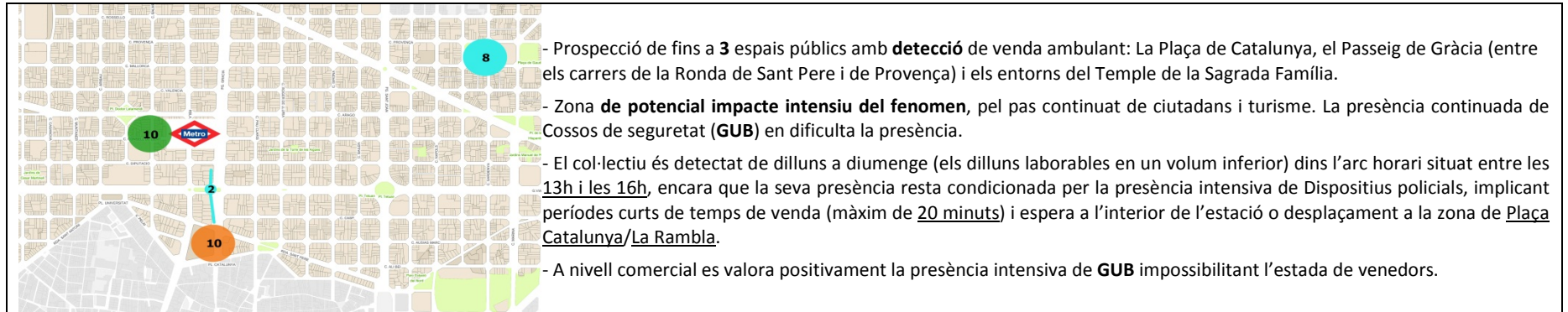
- La **dinàmica de la venda irregular** es caracteritza pel desenvolupament de la mateixa en **grups permeables** i l'existència de relacions. S'observa l'arribada, desplaçament i marxa del territori en petits grups ja que es donen casos on comparteixen pis, intercanvi de diners i avisos davant la presència de Cossos de Seguretat.
- El col·lectiu de venedors, de manera unitària, **nega** treballar per a una **xarxa organitzada**.
- Mantenen una **percepció negativa** respecte a la **GUB** en relació a les sancions econòmiques, retirada de material i ús de la força en algunes de les seves actuacions.
- A nivell de teixit comercial es situa els **mesos d'estiu** com al període amb major concentració de venedors. Les **queixes habituals** es vinculen a qüestions de promoció del comerç vers el turisme, dificultats de mobilitat i ocupació de l'espai públic i/o competència deslleial amb oferiment de productes falsificats.

- Al Districte de **Ciutat Vella** s'identifica i diferencia segons els **3 perfils**, el màxim volum de venedors irregulars detectat a cada territori de prospecció: **en blau**, els venedors de souvenirs; **en taronja**, els venedors de llaunes de cervesa; **en verd**, els venedors de productes d'imitació i/o falsificats.

- Zona d'**impacte intensiu del fenomen** principalment a **La Rambla** i el **Front Marítim** per la concentració de turisme com a potencials compradors.
- L'estada de venedors, horaris i volums resta condicionada per la presència de **GUB**.
- La **venda individual** es realitza en intervals curts de temps al llarg de fins a **3h** de manera continuada, ja que davant la presència de GUB es desplacen a l'interior del Metro (mitjà d'arribada al territori i d'espera).
- A la zona del **Maremànum** resten a l'espai entre les **10h** i les **20h** amb desplaçaments continuats davant la presència de Cossos policials i/o de seguretat privada. El punt prioritari per a realitzar la venda es situa en el tram comprès entre la **Rambla de Mar** i l'accés al **Centre Comercial**.
- Actuació **Policia Portuària**: presència preventiva que afavoreixi el desplaçament dels venedors, situant aquesta metodologia com a un fet conegut pels venedors.
- Actuació Seguretat **TMB**: afavorir desplaçament dels grups per evitar concentració en andanes (situació de risc).

- Al Districte de **Eixample** es detecta:

➤ **Conclusions generals i elements d'anàlisi**

El **fenomen de la venda irregular als carrers de la ciutat de Barcelona** resta vinculat a les **zones d'influència turística**, amb una elevada concentració de persones. Barcelona, amb una presència continuada de turisme genera les condicions òptimes per a esdevenir un mercat d'àmplies possibilitats, un pol d'atracció per la presència del **col·lectiu de venedors irregulars**.

Barcelona, **ciutat d'arribada i acollida de persones novingudes d'altres països**, concentra un elevat percentatge de **població adulta indocumentada** sense possibilitats de regularitzar la seva situació documental, com a mínim durant els **3 primers anys d'empadronament**. La venda ambulants proveeix dels **ingressos econòmics mínims** per a satisfer les necessitats bàsiques individuals.

El **producte** de venda es caracteritza pel seu **baix cost/qualitat**, possibilitant la seva compra per part d'un ampli perfil de compradors, sense un determinat poder adquisitiu. Existeix una **accessibilitat del producte tant pel preu com per la proximitat**.

NO es detecta (ni recull de les verbalitzacions del col·lectiu) una **estructura de xarxa jerarquizada i/o presència de màfies**. Existeix una **organització per a cada territori** que permet, entre d'altres, la detecció/vigilància vers la presència de Cossos de Seguretat que possibiliti el desplaçament puntual del territori sense una pèrdua del material i/o sent sancionats; mecanismes d'autoajuda i protecció dels membres del col·lectiu, com en el d'incorporació a la venda.

Segons reporta el col·lectiu, **l'adquisició dels productes**, a excepció de les llaunes de cervesa, es realitza majoritàriament al **polígon industrial de Badalona Sud** (sector *Granland*) del municipi de Badalona.

A nivell de concentració de venedors ambulants, des del SGC es detecta la **presència intensiva del fenomen** als Districtes de Ciutat Vella (La Rambla i el Maremàgnum), Sants–Montjuïc (vinculat als espectacles de les Fonts de Montjuïc i les actuacions musicals programades a l'Anella Olímpica) i Gràcia (conjunt del Parc Güell). Respecte els Districtes d'Eixample i Sant Martí, destaca la presència del *Mercat de la misèria*, a la zona d'influència de la Fira de Bellcaire.

Des dels **establiments comercials** contactats **NO** es defineix als venedors ambulants com a un col·lectiu conflictiu. Traslladen discursos de demanda d'actuacions efectives per part de l'Administració i dels Cossos de Seguretat que possibilitin la no presència de venedors en relació a evitar una possible competència deslleial i de *mala imatge* de la ciutat.

NO s'identifica un protocol d'actuació comú per part de GUB amb el col·lectiu de venedors ambulants i per al conjunt de territoris. La **presència intensiva de GUB**, amb actuacions directes vers el col·lectiu, genera un **desplaçament del fenomen** a espais propers sense presència policial.

Respecte l'impacte de les **sancions econòmiques**, més enllà del condicionant que pot implicar en possibles processos de regularització individual, des de l'**Institut d'Hisenda Municipal** es situa un percentatge de cobrament baix (**0,6%**). Paral·lelament, es produeix un increment del número de sancions durant els últims anys, no actuant la sanció com a element de dissuasió ni recaptatori.

Un espai d'especial tractament són les instal·lacions del **Metro** i les dinàmiques vinculades a determinades estacions (Catalunya, Liceu i/o Drassanes). Des del col·lectiu s'interpreten els interiors de les estacions, andanes, vestíbuls i accessos exteriors com a **espais de seguretat** on, per una banda, la **GUB** no realitzarà actuacions i, per altra banda, es troben pròxims als espais públics on pretenen realitzar la venda quan la no estada de Cossos de seguretat ho permet.

Per últim, respecte l'accés i vinculació del col·lectiu a Serveis i recursos municipals, **NO** existeix un ús informatiu/atenció social d'aquests a l'arribada a la ciutat i/o durant els primers anys, quan no es poden iniciar processos documentals, fora el requeriment de l'empadronament.

Annex 2. Procediment accés a la regularització

Passos per a la tramitació de la residència per circumstàncies excepcionals. (Arrelament Social)

